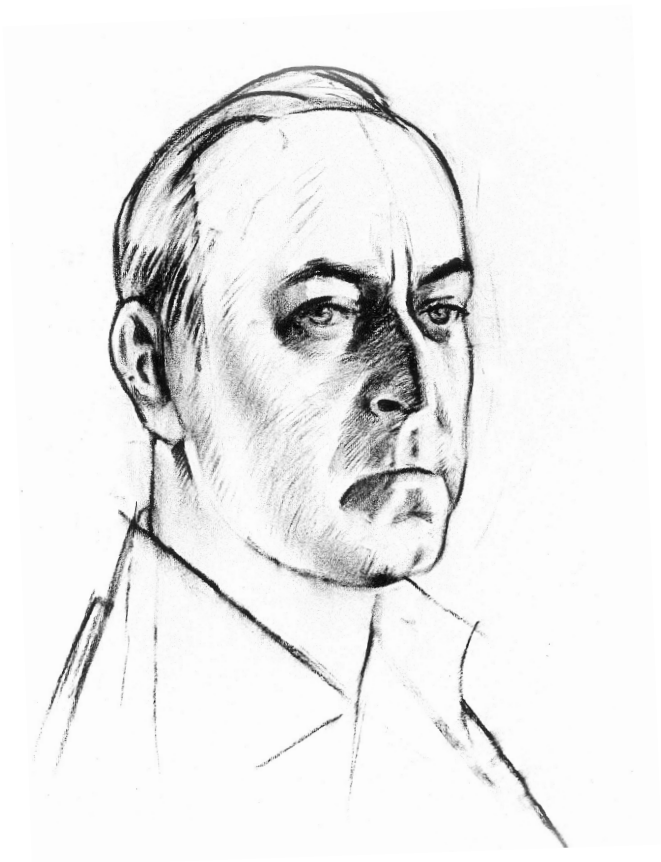

Платонівські читання

Тези доповідей
Міжнародної
наукової
конференції
пам'яті академіка
Платона Білецького
(1922–1998),
присвячені
60-річчю кафедри
ТІМ і 50-річчю
кафедри техніки
і реставрації
творів мистецтва
НАОМА
Київ
2019

50
років
кафедри
реставрації

60
років
кафедри
ТІМ

Анатолій Білецький

С. П. Подервянський.
Портрет П. О. Білецького.
1972. Вугіль. 60x50.

Міністерство культури України
Національна академія образотворчого мистецтва
і архітектури

СЬОМІ
Платонівські
читання

ПАМ'ЯТІ АКАДЕМІКА
ПЛАТОНА БІЛЕЦЬКОГО
(1922–1998)

присвячені 60-річчю кафедри ТІМ
і 50-річчю кафедри техніки і реставрації
творів мистецтва НАОМА

Тези доповідей
Міжнародної наукової
конференції

Київ
2020

УДК 7.072.2(477) (06)
ББК 85.10(4Укр) 0
Д 76

Координатор проекту, упорядник тексту, автор вступного слова
кандидат мистецтвознавства Л.О. Лисенко

Сьомі Платонівські читання. Тези доповідей
Міжнародної наукової конференції. – Київ: Видавництво
Людмила, 2020. – 288 с.: іл.

ISBN

Д76

Матеріали Сьомих Платонівських читань, присвячених 60-річчю кафедри теорії та історії мистецтва і 50-річчю кафедри техніки і реставрації творів мистецтва НАОМА, що відбулися 23 листопада 2019 року в Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури. Проблематика читань охоплює історію образотворчого мистецтва і архітектури України від давнини до сьогодення, а також Сходу і Заходу; методику викладання профільних дисциплін у вищих мистецьких закладах, інструментарій мистецтвознавця, проблеми сучасної художньої освіти. Учасниками читань були викладачі, співробітники, аспіранти, здобувачі, студенти НАОМА, викладачі, аспіранти, студенти, мистецтвознавці, наукові співробітники, реставратори з художніх, педагогічних і музичних ВУЗів, національних університетів, науково-дослідних інститутів, художніх музеїв, заповідників, наукових бібліотек України (Запоріжжя, Івана-Франківська, Кам'янець-Подільського, Києва, Львова, Мелітополя, Одеси, Харкова, Шостки), Китаю.

УДК 7.072.2(477)(06)
ББК 85.10(4Укр) 0

ISBN

Секція 2. Проблеми вивчення українського мистецтва 20–21 століття. Методика викладання профільних дисциплін у вищих мистецьких закладах. Інструментарій мистецтвознавця. Проблеми сучасної художньої освіти

ну та ворожу атмосферу. За своєю природою німецький експресіонізм став реакцією на депресивний стан в країні, в образотворчому мистецтві це відобразилося гіпертрофованими рішеннями пластичного моделювання форм. Натомість Ерделі до своєї художньої мови скористався лише частиною цих естетичних пошуків у поєднанні зі школою реалізму, без посилу до місцевих духовних катастроф.

Зі щоденників живописця відомо, що він схилився до деякої містифікації та вкладав в мистецтво власний сенс. В 1920-х рр. в його натюрморгах починають виділятися улюблені мотиви – віддзеркалення різних предметів на полірованих поверхнях – склянки з водою. Чіткі відображення створюють гру світлотіні, збагачуючу палітру. Часто бачимо в зображеннях інтер'єрів та портретах, що художник вводить в композицію свої більш ранні твори. Таким чином, з'являється незвичайний світ предметів із різних часів, об'єднаних в одному полотні. Разом зі складним, іноді темним, колоритом та динамічним письмом це наповнює роботи Ерделі містичним відчуттям. Можна чітко не знати, в чому полягає символізм та філософія твору, але відчутти це на підсвідомому рівні.

82. Андрій Тарасенко, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії і методики ДПМ та графіки ПНПУ ім. К.Д. Ушинського

Меморіальні дошки Одеси: мотив вікна. Скульптор Г.Франгулян

Ключові слова: меморіальна дошка, скульптура, Г. Франгулян, Б. Литвак, Одеса.

Збереження імені та індивідуального портретного образу в Стародавньому Єгипті було умовою безсмертя. Зв'язок з предками через портретні образи затверджувався в культурі Стародавнього Риму. Так, на рельєфах надгробків уздовж Аппієвої дороги персонажі нагадували про себе, дивлячись на мандрівників, які проходили повз них. У християнських храмах Візантії і Середніх віків збережені зображення донаторів. Жертвопринесення відбувалося з метою наближення до Бога і увічнення. У храмах Києва (наприклад, Успенський собор Києво-Печерської Лаври) образи святих, виконані в техніці мозаїки, дивляться на прихожан з умовних вікон.

03.09.2016 р. відбулося відкриття меморіальної дошки Герою України, Почесному громадянину Одеси Борису Литваку. Пластична ідея динамічної композиції скульптора Георгія Франгуляна – напіввідкрите вікно, на підвіконня якого спирається лікоть зображеного. Умовне «вікно» рельє-

Секція 2. Проблеми вивчення українського мистецтва 20–21 століття. Методика викладання профільних дисциплін у вищих мистецьких закладах. Інструментарій мистецтвознавця. Проблеми сучасної художньої освіти

фу знаходиться на одному рівні з реальними. Тема вікна і підвіконня – та сама, що і в римських надгробних рельєфах, які перейшли в композиції портретів Ренесансу, зокрема, «Джоконди» Леонардо да Вінчі.

У розташованому по композиційній вертикалі імені: «Борис Литвак» і лаконічному тексті: «Я тут» втілена ідея зримої присутності засновника центру реабілітації дітей-інвалідів в Одесі. Центр відомий як «Будинок з ангелом», оскільки його прикрашає декоративна скульптура позолоченого янгола (скульптор М. Рева). Відмова від дат життя і смерті передбачає позачасовість і духовне заступництво благодійника. Як це було в архітектурній скульптурі Ренесансу. Суворі вертикаль імені контрастує з ритмом не поставлених в рядок, а вільно «пролігаючих» літер напису «Я тут». Шрифт викликає асоціації з загостреними крилами зграї птахів. Скульптор використав пластичні можливості бронзи. Структурна композиція вертикалей і діагоналей на пуантах умовного «вікна» створює відчуття легкості, що відповідає неабиякій енергії Литвака (до створення центру він був директором школи олімпійського резерву). Погляд творця «Будинку з ангелом» спрямований вгору. Виразний контраст живої органіки портретного образу і «рами». Вихід за межі звичного тривимірного простору визначений формою меморіальної «дошки». Франгуляні відмовляється від звичної архітектоніки квадрата, що зв'язує конструкцію з землею (з лінією горизонту). Нижню горизонталь замінює діагональ, контрастна напрямку погляду героя. Взаємозв'язок земного і небесного виражений умовною мовою пластики.

Портретна скульптура в архітектурі передбачає зв'язок поколінь. Звичайно, якщо це твори високого художнього рівня.

83. Ольга Тарасенко, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва ПНПУ ім. К.Д. Ушинського

«Колодязь Гуйди»: архетип води в творчості майстра

Ключові слова: Михайло Гуйда, канон, архетип, жінка, вода, колодязь, парадний портрет.

Центром світу Гуйди є людина, що входить в світ через рідне подвір'я з криницею води життя та квітучими, плодоносними деревами, що відроджуються. Двір стає храмом життєдайної землі, жриця якого – жінка-мати або дівчинка. Вік героїнь змінюється подібно порам року. Цикли дитинства, розквіту і мудрої старості пов'язані з життям природи.